

Anti-pestbeleid Samenlevingschool De Stapsteen

Inhoud

Inhoud	2
1 Inleiding	3
2 Pesten: algemene informatie	4
2.1 De gepeste leerling	4
2.2 De pester	5
2.3 De meelopers en de andere leerlingen	5
2.4 Het aanpakken van pesten	6
3 Anti-pestbeleid: uitgangspunten	7
3.1 Algemene en schoolspecifieke aanpak	7
3.2 Preventieve maatregelen (schools specifiek in te vullen door de school)	8
4 Het stappenplan na een melding van pesten (schools specifiek in te vullen door de school)	9
4.1 Plan van aanpak	9
4.2 Schorsing	9
4.3 Schoolverwijdering	9
5 Cyberpesten	10
5.1 Wat is cyberpesten?	10
5.1.1 Hoe wordt er gepest?	10
5.1.2 Wat is het verschil tussen pesten en cyberpesten?	10
5.1.3 Het stappenplan voor de school na een melding van cyberpesten	11
6 Bijlagen	12
Bijlage I: Nationaal onderwijsprotocol tegen pesten	12
Bijlage II: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling	13
Bijlage III: Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest	14
Bijlage IV: Bruikbare links bij (cyber)pesten	15

1 Inleiding

Dit is het anti-pestbeleid van onze school. Enerzijds bevat het richtlijnen bij geconstateerd pestgedrag, anderzijds bevat het voorwaarden en activiteiten die pesten kunnen voorkomen. Alles wat we willen doen voor onze leerlingen staat of valt bij de signalering en/of melding van pestgedrag.

Deze informatie is erop gericht om alle volwassenen (het schoolpersoneel en de ouders) en het liefst ook jongeren, op de hoogte te brengen van alles wat de school wil doen om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te scheppen. Het heeft als belangrijkste doel om het vertrouwen van allen te winnen op een gebied waar nog te vaak wantrouwen overheerst. De acties die we ondernemen zijn niet statisch. Afhankelijk van alle andere ontwikkelingen binnen de school, zal ook het handelen rond pesten zich verder ontwikkelen. In dat geval zal dit anti-pestbeleid aangepast worden.

2 Pesten: algemene informatie

'Erbij horen' is voor veel leerlingen op school belangrijk. Er anders uitzien, kleding, niet goed zijn in sport, een ander ras of geloof, andere opvattingen: dit kunnen allemaal redenen zijn om buiten de groep te liggen op school. We spreken van pesten wanneer dezelfde leerling voortdurend fysiek of psychologisch geïntimideerd wordt. Er is dan sprake van een patroon van pesterijen en/of mishandeling. Naar schatting krijgt minstens 15 % van de leerlingen ermee te maken als pester of slachtoffer. Uit onderzoek blijkt zelfs dat één op de vier kinderen (ongeveer 375.000) in het basisonderwijs slachtoffer is van pestgedrag.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt zodat het moeilijk is om er grip op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten leerkrachten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan. De laatste jaren heeft pestgedrag zich op een nieuwe manier ontwikkeld. Door het vele gebruik van internet en mobieltjes is pesten nog anoniemer geworden.

Diverse pestvormen zijn:

- **Verbaal**
Vernederen, belachelijk maken schelden, dreigen, kwetsende bijnamen, gemene briefjes, mailtjes en sms'jes schrijven.
- **Lichamelijk**
Trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben, aan haren trekken, wapens gebruiken.
- **Achternvolging**
Opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten.
- **Uitsluiting**
Doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, bij groepsopdrachten.
- **Stelen en vernieling**
Afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken, banden lek prikken, spullen beschadigen.
- **Afpersing**
Dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

2.1 De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Ze bespelen bijvoorbeeld een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer negatief te benaderen, dus in onveilige situaties.

Het kan erg moeilijk zijn voor een kind dat wordt gepest om hier thuis over te praten. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt.

- Het probleem lijkt onoplosbaar.
- Het idee dat het kind niet mag klikken.

Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders):

- Niet meer naar school willen.
- Niet meer over school vertellen thuis.
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden.
- Slechtere resultaten op school dan vroeger.
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen.
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben.
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen.
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben.
- De verjaardag niet willen vieren.
- Niet buiten willen spelen.
- Niet alleen een boodschap durven doen.
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan.
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Vaak 'ziek' zijn.

2.2 De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie.
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet). Als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas.
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau).
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).
- Zelf gepest zijn.

2.3 De meelopers en de andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die (incidenteel) meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres durven springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

2.4 Het aanpakken van pesten

Pesten is onacceptabel en de omvang en ernst van het probleem vragen om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat als team het beste kunnen aanpakken.

3 Anti-pestbeleid: uitgangspunten

Het anti-pestbeleid vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en dit volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken.

Een dergelijk anti-pestbeleid kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
Met het ondertekenen van dit anti-pestbeleid laten alle betrokken partijen zien dat zij bereid zijn tot samenwerking om de problemen rond pesten aan te pakken. Het Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten is opgenomen in bijlage I.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school moet beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (zie bijvoorbeeld dit anti-pestbeleid).
5. De school verzorgt preventieve (les)activiteiten.

3.1 Algemene en schoolspecifieke aanpak

Door het ondertekenen van dit anti-pestbeleid heeft de school zich verbonden aan de vijfsporenaanpak. Dit houdt in:

1. De algemene verantwoordelijkheid van de school

- a. De school zorgt dat de directie, de coördinatoren en leerkrachten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
- b. De school werkt aan een goed beleid rondom pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

2. Schoolspecifieke aanpak t.a.v. pesten

Ondanks de preventieve manier van werken aan sociaal emotionele vaardigheden komt pesten soms voor. Met het programma Sta op tegen pesten! wordt het pesten effectief aangepakt. Leerlingen worden zelf ingezet om het pesten te stoppen. In drie gespreksrondes wordt het zeven stappenplan, gebaseerd op de Engelse No Blame-methode, doorlopen. Essentieel is dat er geen schuldigen worden aangewezen of straffen worden uitgedeeld. De verbetering van de situatie staat centraal. Het pest-gedrag wordt zo geen individueel probleem maar een situatie waar de groep zelf invloed op uit kan oefenen. Met Sta op tegen pesten! Werkten we gericht aan de oplossing.

3. Algemene aanpak t.a.v. het bieden van steun aan de ouders

- a. Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
- b. De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.
- c. De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
- d. De school verwijst de ouders wanneer nodig naar deskundige hulpverleners.

3.2 Preventieve maatregelen

De school zet preventief in om pesten te voorkomen.

Gouden weken:

Elk nieuw schooljaar start met de Gouden Weken. Dat betekent dat we de eerste periode in de klas veel aandacht besteden aan groepsvorming, samenwerken, elkaar écht leren kennen, regels maken samen met de kinderen, etc.

Met behulp van de methode Leefstijl stimuleren we kinderen zich te ontwikkelen tot sociaal vaardige, betrokken en zelfstandige volwassenen.

Voor het optimaal functioneren van kinderen en het ontwikkelen van hun talenten zijn competenties als zelfvertrouwen, doordachte beslissingen nemen, luisteren, je gevoelens uiten en rekening houden met anderen onmisbaar. Leefstijl is een methode die niet alleen de emotionele intelligentie stimuleert maar, doordat kinderen beter in hun vel zitten, ook de cognitieve intelligentie.

4 Het stappenplan na een melding van pesten

4.1 Plan van aanpak

Wanneer er sprake is van pesten.

4.2 Schorsing

Wanneer het verplichte pestproject geen blijvende vruchten afwerpt, volgt eerst een time-out, waarnaar er over kan worden gegaan tot een schorsing. Het protocol voor time-out en schorsing staat vermeld in de Bovenschoolse Schoolgids Stichting Quadraten.

4.3 Schoolverwijdering

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen koppig blijft volharden in het ongewenste pestgedrag, kan het besluit tot verwijdering in gang worden gezet. Het protocol voor verwijdering staat vermeld in de Bovenschoolse Schoolgids Stichting Quadraten.

5 Cyberpesten

5.1 Wat is cyberpesten?

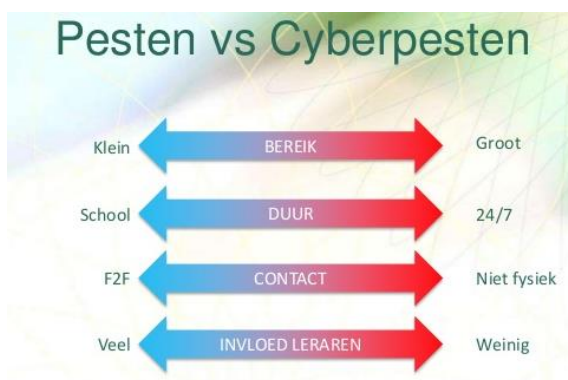
Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Het gaat hierbij om kwetsende of bedreigende teksten, bijvoorbeeld via chatprogramma's of social media. Er kan ook sprake zijn van beledigende foto's, video's of persoonlijke gegevens van het slachtoffer, die op internet worden geplaatst. Bijvoorbeeld via sociale netwerksites zoals Facebook, Instagram, Whatsapp en Twitter. Wanneer er sprake is van één of meerdere daders die een slachtoffer doelbewust lastig blijft vallen op internet, is er sprake van cyberstalking.

Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking door de toegenomen digitalisering. Uit onderzoek blijkt dat ruim 60.000 kinderen herhaaldelijk wordt gepest via internet. Dit geeft de omvang en ernst van het probleem aan. Pesterijen kunnen jarenlang duren en ernstige psychische gevolgen hebben voor het slachtoffer.

5.1.1 Hoe wordt er gepest?

- Pestmail (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen).
- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van hate-mail of het dreigen met geweld in chatrooms.
- Het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals: porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.
- Ongewenst contact met vreemden.
- Webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden.
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pestmail.

5.1.2 Wat is het verschil tussen pesten en cyberpesten?

5.1.3 Het stappenplan voor de school na een melding van cyberpesten

1. Bewaar de berichten. Probeer de berichten waarin het pestgedrag voor komt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, chatgesprekken opslaan).
2. Blokkeren van de afzender. Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pestmail kan blokkeren.
3. Probeer de dader op te sporen. Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP-adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. Ook is er van alles mogelijk via de helpdesk.
4. Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling. Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
5. Verwijs de ouders zo nodig door. Er zijn twee telefoonnummers die ouders kunnen bellen met vragen, namelijk:
 - a. *0800-5010*: de onderwijstelefoon
 - b. *0900-11131113*: de vertrouwensinspectie
6. Adviseer aangifte. In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl, tel: 0900-0101).
7. De counselor. Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de counselor wanneer verdere begeleiding nodig is.
8. Zie verder de *Schoolspecifieke aanpak hoofdstuk 3*

6 Bijlagen

Bijlage I: Nationaal onderwijsprotocol tegen pesten

Het Nationaal onderwijsprotocol tegen Pesten beoogt via samenwerking het probleem van het pestgedrag bij kinderen aan te pakken en daarmee het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van kinderen te verbeteren.

De ondertekenaars van dit protocol verklaren het volgende:

1. Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Uit onderzoek blijkt dat één op de vier kinderen (+ 375.000) in het basis- of primair onderwijs en één op de zestien leerlingen (+ 56.000) in het voortgezet onderwijs slachtoffer zijn van pestgedrag. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leidt tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van kinderen en jongeren, in het bijzonder door de leraren en door de ouders.
2. Het bevoegd gezag en directie gaan uit van een zo goed mogelijke samenwerking tussen leraren ouders en leerlingen, gebaseerd op het afgesproken beleid. Het doel is het vinden van een passend antwoord op het pestprobleem.
3. Onze school wenst een samenwerking, zoals bedoeld onder punt 2, ook daadwerkelijk aan te gaan, te stimuleren en te onderhouden.
 - a. De ondertekenaars van dit protocol verbinden zich te werken volgens de stichtingbrede en schoolspecifieke afspraken
 - b. het bewust maken en bewust houden van de leerlingen van het bestaan en de zwaarte van het pestprobleem.
 - c. Het bewust maken en bewust houden van de (levenslange) gevolgen van pesten.
 - d. Een gerichte voorlichting over de preventie en de aanpak van het pesten aan alle ouders van de school.
 - e. Het zorgen voor een voor iedere aan de school verbonden persoon toegankelijke, actuele informatie over het pestprobleem, met als speciaal aandachtspunt informatie voor de leerlingen.
 - f. Het beschikbaar stellen van geld waarmee de scholing van personeelsleden, lesmaterialen, lezingen, activiteiten voor ouders, de aanschaf van boeken en andere informatie wordt bekostigd.
 - g. Het invoeren van een sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem op school, zodat probleemgedrag bij leerlingen zo vroeg mogelijk kan worden onderkend en tegengegaan.
4. Het bevoegd gezag en de directie zorgen voor publicatie van dit beleid. *(naar keuze op website, ouderportaal, VenstersPO)*

Naam en plaats van de school: *cbs Remmelt Booy te Doezum*

Datum: *1 augustus 2020*

Bijlage II: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem.
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?).
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?).
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren.

Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaar gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan, **want niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.**

Bijlage III: Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Doel van het gesprek

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan.
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- **Probleemgericht** en richt zich op gedrag wat waar te nemen is.
Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: *“Je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent!”*
Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- **Relatiegericht**. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld: *“Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt.”*
Zeg nooit: *“Je bent heel gemeen.”* Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- **Specifiek blijven**. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als ‘altijd’, ‘vaak’ en ‘meestal’. Kritiek wordt vaak algemeen.
- **Veranderingsgericht**. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc.

Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Bied zo nodig hulp aan van de counselor (op vrijwillige basis).

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).

Bijlage IV: Bruikbare links bij (cyber)pesten

Algemene zoekpagina's

- www.pesten.startkabel.nl
- www.pesten.startpagina.nl

Pesten (algemeen)

- www.pestweb.nl
Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.
- www.pesten.net
Voor en door slachtoffers. Opgericht door Bob van der Meer.
- <https://www.mediawijsheid.nl/onlinepesten/>
Website van Mediawijsheid met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.

Cyberpesten / veilig internetgebruik / veilige school

- www.stopdigitaalpesten.nl
Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame)
- www.digibewust.nl
Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over het veilig gebruik van internet.
- www.ppsi.nl
PPSI is het expertisecentrum van het APS op het gebied van het voorkomen en bestrijden van seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. Je kunt er ook terecht voor informatie over pesten, agressie, geweld, discriminatie en racisme.
- www.schoolveiligheid.nl
Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.
- www.veilig.kennisnet.nl
Handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ICT-coördinatoren.